

Introductory material

א. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף לה עמוד א

משנה אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחטים בשעורים בכוסמין ובשיפון ובשיבולת שועל גמרא...הני אין אורז ודוחן לא מנהני מילי אמר רבי שמעון בן לקיש וכן תנא דבי רבי ישמעאל וכן תנא דבי רבי אליעזר בן יעקב אמר קרא +דברים טז+ לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אלא לידי סירחון מתניתין דלא כרבי יוחנן בן נורי דאמר אורז מין דגן הוא וחייבין על חימוצו כרת דתניא רבי יוחנן בן נורי אומר באורז ודוחן מפני שקרוב להחמיץ איבעיא להו שקרוב להחמיץ דקדים ומחמיץ או דילמא קרוב להחמיץ הוי חמץ גמור לא הוי תא שמע דתניא אמר רבי יוחנן בן נורי אורז מין דגן הוא וחייבין על חימוצו כרת ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח

ב. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף לו עמוד א

תנו רבנן יכול יוצא אדם ידי חובתו במעשר שני בירושלים תלמוד לומר +דברים ט"ז+ לחם עני מה שנאכל באנינות יצא זה שאינו נאכל באנינות אלא בשמחה דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר מצות מצות ריבה אם כן מה תלמוד לומר לחם עני פרט לעיסה שנלושה ביין ושמן ודבש מאי טעמא דרבי עקיבא מי כתיב לחם עוני עני כתיב

ג. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף לה-לו.

אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש עיסה שנלושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חימוצה כרת יתיב רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע קמיה דרב אידי בר אבין ויתיב רב אידי בר אבין וקא מנמנמ אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא מאי טעמא דריש לקיש אמר ליה דאמר קרא לא תאכל עליו חמץ [וגו'] דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו במצה חייבין על חימוצו כרת והא הואיל ואין אדם יוצא בה ידי חובתו דהויא ליה מצה עשירה אין חייבין על חימוצה כרת איתביה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא המחזה וגמעו אם חמץ הוא ענוש כרת ואם מצה הוא אין אדם יוצא ידי חובתו בפסח והא הכא דאין אדם יוצא ידי חובתו במצה וחייבין על חימוצו כרת איתער בהו רב אידי בר אבין אמר להו דרדקי היינו טעמא דריש לקיש משום דהוו להו מי פירות ומי פירות אין מחמיצין

ד. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף לח עמוד ב

תניא כוותיה דרב יוסף יכול יצא אדם ידי חובתו בחלות תודה ורקיקי נזיר תלמוד לומר שבעת ימים מצות תאכלו מצה הנאכלת לשבעה יצתה זו שאינה נאכלת לשבעה אלא ליום ולילה ותיפוק ליה מלחם עני מי שנאכל באנינות יצא זה שאינו נאכל באנינות אלא בשמחה סבר לה כרבי עקיבא דאמר עני כתיב ותיפוק ליה דהוה ליה מצה עשירה אמר שמואל בר רב יצחק רביעית היא ומתחלקת היא לכמה חלות

The Rambam's psak

ה. רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ו:ה

מצה שלשה במי פירות יוצא בה ידי חובתו בפסח, אבל אין לשין אותה ביין או שמן או דבש או חלב משום לחם עוני כמו שבארנו

ו. רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ה

מותר לתת התבלין והשומשמין והקצח וכיוצא בהן לתוך הבצק, וכן מותר ללוש העיסה במים ושמן או דבש וחלב או לקטף בהן, וביום הראשון אסור ללוש ולקטף אלא במים בלבד, לא משום חמץ אלא כדי שיהיה +דברים ט"ז+ לחם עוני, וביום הראשון בלבד הוא שצריך להיות זכרון לחם עוני.

Two approaches

ז. טור אורח חיים סימן תסב

מי פירות אין מחמיצין ורבו בזה הדעות לרש"י אין חייבין על חימוצה כרת אבל חמץ נוקשה הוי.

ח. מגיד משנה הלכות חמץ ומצה פרק ו הלכה ה

ראיתי מי שכתב שאינו יוצא במצה הנלושה במי פירות בלבד אלא עם תערובת מים לפי שאנו צריכין שמור מחמץ וכל שאינו מחמיץ אין יוצאין בו ידי מצה וכבר נתבאר שמי פירות לבד אין מחמיצין ודבר נכון הוא:

ט. לחם משנה הלכות חמץ ומצה פרק ו הלכה ה

וראיתי מי שתירץ דמלא תאכל עליו חמץ לא ממעטינן אלא דברים שאינן באים לידי חמוץ בשום צד ואופן בעולם אבל מצה שנילושה במי פירות הרי המצה היא באה לידי חמוץ אלא שהמים גרמו לה שלא תחמיץ ולא ממעטינן מהאי קרא ודבר נכון הוא:

י. מגן אברהם סימן תנד:א

מוכח קצת דבא לידי חמוץ מדיוצאין בהם י"ח מצה לדעת רש"י ואפשר לומר' כיון שהוא ממין הבא לידי חמוץ יוצא בה י"ח

Soaking matzah in juice after baking

יא. תוספתא מסכת פסחים (ליברמן) פרק ב:כא

יוצאין במצה מתובלת בין שנתבלה באלפס בין שנתבלה בקדירה

יב. השגות ראב"ד לרמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ו הלכה ה

אע"ג דתניא בתוספתא (פ"ב הי"ג) יוצאין במצה מתובלת בין שתבלה בקדירה בין שתבלה באילפס הרי היא שתבלה משנאפת

יג. שולחן ערוך אורח חיים סימן תסא:ד

יוצא אדם במצה שרויה והוא שלא נימוחה

יד. מגן אברהם סימן תסא:ז

במצ' שרוי - מדסתם הרב"י משמע דאפי' ביין שרי כמ"ש בשם הרוקח אבל לא ברותחין ולא במרק (מהרי"ל) אבל מלשון הרי"ף והרמב"ם והרא"ש משמע דדוקא במים אבל לא ביין שמבטל טעם מצה וכ"כ מהרי"ו דאף דשרי להטביל פסח במשקין היינו משום דנפיש טעמא טפי ממצה כדאי' בגמ' דף קי"ט, ולכן אין להקל אם לא לחולה, ואף במים כתב הרי"ף דלא שרינן אלא לזקן או לחולה